PETRA
PREŠOV, ul. SRR 1

Obchod s cirkevnými potrebami a kníhkupectvo má na sklade

Prot. doc. P. Aleš: **Cirkevné dejiny**	95,–
Trebník	40,–
Pravoslávny katechizmus (český a rus.)	10,–
Pravoslávny katechizmus (slov.)	9,–
Prot. B. Aleš: **Liturgika** (česká)	3,–
Patriarcha Alexij: **Výbor z díla** (český)	10,–
Patriarcha Sergij: **O spasení** (slov.)	10,–
Metropolita Nikolaj: **Výňatok z diela**	12,–
Prof. dr. Pružinský: **Patrológia I. a II. diel**	101,–
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (slov.)	10,–
Cirkevné právo	37,–
Homiletika	10,–
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad cirkevnej archeológie**	15,–
Dr. Kernaševič: **Pastorálka**	18,–
Dr. Kernaševič: **Všeobecný typikon**	16,–
Praktický trebník	40,–
Teologický zborník II.	56,–
Základné bohoslovie	24,–
Obrázky „Pamiatka na sv. Prijímanie“	3,–
Nový zákon (cirk. slovanský)	50,–
Dr. Š. Balogh: **Úvod do filozofie**	10,–
Služebník (cirk slovanský)	60,–
Istorija pravosl. cerkvi (rusky)	4,–
Teologický zborník IV.	52,–
Dr P. Kernaševič: **Zrovnávacie bohoslovie**	112,–
Veľký zborník (latinkou)	80,–
Modlitebník Chlib duši	25,–

Budúce číslo vyjde 2. januára 1976

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 313 79. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red. prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Duklianske tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 — Povolené SÚTI 15/18 z 27. 12. 1972.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČ. XXI. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 12/1975

Detská príloha nášho Odkazu

Srdečne vás zdravím. — Najprv ukončíme naše rozprávanie o sviatostiach, a to sviatosťou poslednou, sviatosťou pomazania chorých. V tejto sviatosti sa chorým ľuďom udeľuje milosť, ktorá ich duševne posilňuje, očisťuje od hriechu, uľahčuje v bolestiach a často i uzdravuje. Kňaz túto sviatosť udeľuje tak, že znamená chorého na rôznych miestach tela svätým olejom v podobe kríža a modlí sa za jeho uzdravenie. Pred prijatím pomazania sa treba vyspovedať a prijímať Telo a Krv Pána. Neznamená teda, že ak k chorému príde duchovný so sviatosťou pomazania, že to je koniec. Taký dojem vznikol z nesprávneho pomenovania tejto sviatosti „posledné" pomazanie. Vonkoncom nemusí a ani nebýva posledným. Často sa chorý uzdraví.

A teraz: Vianoce sú tu opäť.

Krásny čas, kedy oslavujeme narodenie Isusa Christa a spolu s anjelmi Mu spievame prekrásne: „Slava vo vyšnich Bohu a na zemli mir..."

A keď si dobre povšimnete ľudí, uvidíte, že na Vianoce sú lepší, akísi mäkší a prístupnejší. Schádzajú sa celé rodiny, nik neváha, ak má možnosť cestovať i cez celú republiku, len aby bol medzi svojimi — pod čarokrásnym vianočným stromčekom.

Vy, najmenší, si nelámte vopred hlavu, čo Vám Isusik prinesie, ale buďte dobré, a uvidíte.

Tíško, s dobrou mysľou vítajte tú zázračnú chvíľu narodenia Isusa Christa v kruhu vašich najmilších. Buďte radí, že máte otca, mamu, že ste zdraví. Nie všade je tomu tak, nie je na celej zemi mier, ako to spievali anjeli, a je aj veľa iných zármutkov, ktoré ešte stále ľudia musia znášať. Spomeňte si na takých ľudí, ktorí trpia, vo vašej vianočnej modlitbe a proste nebeské Novorodeniatko, aby darovalo celému svetu, každej rodine a každému človeku ten mier, ktorý znamená bez starostí sedieť s rodinou pri stole, slobodne, nikým neobmedzovaný oslavovať Jeho narodenie a s dôverou sa pozerať do dní budúcich...

Modlite sa, aby pravý pokoj betlehemskej noci sídlil i v srdciach a mysliach všetkých ľudí, aby sa mali radi a aby ich nič nerozdeľovalo, pretože len ten človek, ktorý má pokoj v srdci, môže a je schopný ho šíriť okolo seba.

Keď sa takto pripravíte, určite s radosťou privítate ten deň, ktorý nám dal Spasiteľa, s radosťou vybalíte všetko, čo ste dostali a budete sviatkovať, dúfam, že na snehu, s plným pôžitkom.

Prajem Vám teda všetko to, čo si sami želáte a ešte niečo naviac, aby ste boli prekvapené.

Christos raždajetsja — slavite Jeho!

Vaša teta Helena

Vianočné posolstvo

POSVÄTNEJ SYNODY PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKOSLOVENSKU DÔSTOJNÉMU DUCHOVENSTVU A PRAVOSLÁVNYM VERIACIM

Drahí otcovia, bratia a sestry v Christu!

V tento veľký a spasiteľný deň, keď sú naše srdcia naplnené radosťou z vteleného Christa, Vám úprimne blahoželáme k sviatku Narodenia Pána slovami: „Christos raždajetsja, slavite Jeho". Svätá pravoslávna cirkev zbožne svätí túto najväčšiu a spasiteľnú udalosť ľudského pokolenia — Narodenie Pána Boha a Spasiteľa nášho Isusa Christa. Jeho príchod na zem je dielom významnej Prozreteľnosti Božej o spáse ľudí, pre ktorú zostúpil sám Pán z neba, a to z lásky k človeku a svetu. Stal sa dobrovoľne človekom a vyslobodil z nekonečnej lásky a milosti ľudské pokolenie z odsúdenia Adamovho, z otroctva hriechu, z temnoty smrti a učinil nás dietkami Božími. Svojím príchodom obnovil duchovný život a urobil nás dedičmi večného života. Vtelený Syn Boží dal zmysel životu, krásnemu a veľkému daru Božiemu. Pre svoju spásu má sa kresťan pripravovať už na zemi. Preto nám daroval Spasiteľ zo svojej veľkej milosti oživujúcu silu v cirkvi, ktorú založil ako mocný prameň Božej milosti. Christova cirkev pokračuje vo svojej službe mieru, dodnes hlása pravdu o spáse v Christu Isusovi. Je povinná urobiť všetko, aby ľudský život bol ušľachtilý a požehnaný. Toto svoje významné poslanie uskutočňuje svätá Cirkev svojou pastierskou, bohoslužobnou a kazateľskou činnosťou a svojou tlačou. Cirkev volá svoje dietky k účasti na duchovnom živote prostredníctvm sviatostí, vyzýva ich k zbožnosti, k súkromnej i verejnej modlitbe

a oboznamuje ich so slovom Božím. Treba zvlášť zdôrazniť jej starostlivosť o prestarlých a chorých príslušníkov. V tejto svojej kresťanskej povinnosti služby človeku máme najväčší príklad i nášho Spasiteľa Isusa Christa, ktorý nám dal prikázanie lásky k blížnemu.

Kladný výsledok záverečnej fázy helsinskej konferencie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe priniesol všetkým ľuďom veľké uspokojenie. Bolo to vyvrcholenie nesmierneho úsilia krajín socialistického spoločenstva na základe ich myšlienky o mierovej koexistencii štátov s rozdielnym spoločenským zriadením. Závery konferencie budú postupne uvádzané do života za účinnej podpory všetkých ľudí dobrej vôle. I naša cirkev sa zúčastní s tým súvisacej mierovej činnosti a tiež spolupracuje s Kresťanskou mierovou konferenciou.

V tomto roku nás potešili rastúce výsledky nášho ľudu v budovaní socialistickej vlasti a v zabezpečení sociálnych a kultúrnych potrieb ich občanov. S radosťou a pokojom vstupujeme do nového roka 1976, v ktorom chceme obetavo plniť svoje občianske a pracovné povinnosti, aby sme všetci spolu žili ešte radostnejšie.

Vyprosujeme pre Vás, duchovní otcovia a drahí veriaci, bohatú milosť a lásku Betlehemského Dieťaťa. Prajeme Vám hojnosť osobného a rodinného blaha a šťastia a stále požehnané úspechy vo Vašej práci, v mierovej činnosti a na duchovnej ceste v priebehu nastávajúceho roka Pána 1976.

Christos raždajetsja — slavite Jeho!

Predseda Posvätnej synody

† Dorotej
metropolita pražský
a celého Československa

† Nikolaj
biskup prešovský
námestník metropolitu

† Cyril
biskup michalovský

Praha, Vianoce 1975

„Poponáhľali sa teda a našli Máriu a Jozefa i nemluvniatko uložené v jasliach..." (Lk. 2, 16)

Svätá pravoslávna cirkev oslavuje a svätí spasiteľnú a radostnú udalosť — **Narodenie Isusa Christa.**

V ten veľký deň sa radosť v kresťanských srdciach znásobuje tým, že po naplnení času sa objavuje na svete sám Boh v tele z lásky k človeku a svetu, pre spásu celého ľudského pokolenia. **Na zem prichádza veľký Spravodlivý, aby vyplnil na sebe všetky starozákonné proroctvá a aby potvrdil ich pravdivosť.** V Starom zákone boli proroctvá a predpovede zatienené budúcim blahom, ale v Novom zákone Isus Christos prichádza sám, namiesto obrazu sa zjavuje sama Pravda, na zem prichádza samo Slnko pravdy a viera dostáva milostivú moc, že každý, kto v Neho uverí, bude žiť večne.

Narodenie nášho Spasiteľa Isusa Christa je dňom spasiteľným, ktorý nás učí pokoju, láske a múdrosti. Vo Vianočnej noci prví v posvätnej radosti spievali anjeli Boží, nebeskí poslovia a naši ochrancovia, hymnus lásky a pokoja: **„Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!"** (Lk. 2, 14).

V mene prikázania o láske k blížnym, ktoré nám dal sám Isus Christos, odložme teda dnes našu namyslenosť, hnev, najväčších narušiteľov pokoja a mieru, a oblečme sa do krásnej cnosti, do pokory a zmierenia duše. **Isus Christos svojím príchodom na zem nám otvoril dvere do neba na to, aby naše modlitby mohli preniknúť k Bohu; i my kresťania máme otvoriť dvere nášho srdca pre našich blížnych.** Isus Christos prišiel na zem z lásky k nám, ľuďom, a pre naše spasenie vzal na seba ľudskú prirodzenosť a spojil ju s prirodzenosťou Božskou, čím dal možnosť

človeku spojiť sa s Bohom. Keď bude človek chcieť ísť po ceste k Bohu, musí zmeniť svoju vôľu, nakazenú hriechom. Prepodobný Efrem Sýrsky hovorí o vôli, ako o hlavnom činiteľovi vo veci dosiahnutia svätosti a spravodlivosti: **„Naše telo podľa svojej vlastnej prirodzenosti nemôže byť ani menšie ani väčšie, ale vôľa môže narastať do akejkoľvek miery; pre to práve samo Božstvo spočinulo v ľudskej prirodzenosti, aby sa táto prirodzenosť snažila o svätosť“.**

Pre ten svätý pokoj pravoslávna cirkev žehná každému úsiliu ľudí o mier na tejto zemi a varuje nepriateľov mieru, ktorí by mohli vrhnúť do záhuby všetko krásne a živé.

Využijme našu vôľu i na to, aby pokoj, láska a bratstvo zavládlo medzi národmi.

† **Cyril,**
biskup michalovský

Za mier

Kresťanská mierová konferencia vyhlásila deň 26. októbra 1975 za deň modlitby za Organizáciu spojených národov. Toho dňa pravoslávne duchovenstvo v chrámoch pri kázni zdôraznilo potrebu rozvoja všetkých mravných a politických síl, aby sa uskutočnili uznesenia OSN o upevnení mieru a bezpečnosti smerom k odzbrojeniu a rozkvetu ľudstva.

Vyhlásenie pravoslávnej cirkvi v ČSSR zaslané Československému výboru obrancov mieru v Prahe:

Pravoslávne duchovenstvo a veriaci michalovskej eparchie pripojujú sa k miliónom protestov pokrokových ľudí na celom svete proti zvôli a tyranii fašistov v Chile a vo Španielsku, kde väznia a vraždia slobodymilovných občanov týchto krajín.

Pravoslávne duchovenstvo a veriaci michalovskej eparchie vyjadrujú bratskú solidaritu slobodymilovným vlasteneckým bojovníkom v Chile a vo Španielsku a spolu s miliónmi pokrokových ľudí na celom svete budú mravne a materiálne podporovať chilských a španielskych vlastencov, aby v ich krajinách zvíťazila sloboda a pravda.

Metropolitná rada ako ústredný správny orgán pravoslávnej cirkvi v Československu sa pripája k tomuto stanovisku v mene celej pravoslávnej cirkvi v Československu.

† Dorotej, v. r.
metropolita pražský
a celého Československa

Emanuel — s nami Boh

Od chvíle, keď Isus Christos prišiel na zem, všetci ľudia napriek lži pokušiteľa môžu vedieť, že Boh vie o našom utrpení a cíti s nami v našich starostiach a útrapách. *V každom zasľúbení, v každom proroctve, v každom prejave lásky, najmä však v spasiteľnom diele Božom vidíme Boha medzi nami.* Pokušiteľ zvaľuje vinu pádu na Boha a prevracia zákon lásky na zákon sebectva a tvrdí, že nie je možné, aby sme boli oddaní Bohu. Preto bol Isus povolaný, aby odhalil tento klam a ako jeden z nás bol príkladom oddanosti k Bohu, ktorý je naším Stvoriteľom i Otcom. To, čo nás od Boha oddelilo, bol hriech a jeho dôsledky. Za to Boh nenesie vinu. Aby dielo spásy bolo dokonalé a plné, Isus Christos bol vystavený všetkému pokušeniu, akému je vystavený každý človek (Žid. 4, 15). *Avšak On zostal verný Bohu a Jeho zákonu a ukázal nám, že i my sme schopní plniť vôľu Božiu a že môžeme zotrvať v jednote s Bohom.*

Isus Christos vzal teda na seba všetky naše previnenia, preto sa s Ním zaobchádzalo tak, ako sa malo zaobchádzať s nami, aby sme sa mohli podieľať na Jeho oslávení. Bol odsúdený za naše hriechy, aby sme my mali podiel na Jeho spravodlivosti. Podstúpil smrť na kríži, ktorá mala byť našou smrťou, aby sme dosiahli podiel na Jeho živote. Prorok Izaiáš hovorí, že Isus vyrástol medzi ľuďmi ako nežný prútik z vyprahnutej zeme, nevyznačoval sa krásou, prečo by Ho ľudia boli žiadostiví, bol opovrhnutý a opustený od ľudí, bol mužom bolesti, bol teda takým, pred ktorým skrývajú tvár, ale predsa práve On vzal na seba naše choroby a bol smrteľne ranený za naše prestúpenia, takže Jeho sinavicou sme uzdravení. „My všetci sme zablúdili ako ovce, každý z nás sa obrátil na svoju cestu, a Hospodin uvalil na neho neprávosť všetkých nás“ (Iz. 53, 2—6).

Svojím životom i smrťou Isus Christos urobil pre nás viac, než iba nápravu toho, čo pokazil hriech. Zámerom pokušiteľa bolo navždy odtrhnúť človeka od Boha. Avšak v Christovi sme s Bohom zjednotení viac, než tomu bolo pred pádom. Christos sa navždy zjednotil s ľudským pokolením, aby v Ňom malo vždy prameň života v Bohu. Je to záruka, že Boh splnil svoje slovo. Aj o tom slovo proroka hovorí: *„Lebo dieťa sa nám narodilo, syn nám je daný, a kniežatstvo bude na jeho pleci, a nazvú jeho meno: Predivný, Radca, Silný Boh, Udatný hrdina, Otec Večnosti, Knieža Pokoja“* (Iz. 9, 6). Boh prijal ľudskú prirodzenosť v Osobe svojho Syna a povzniesol ju až do výšin nebeských. Teraz Isus Christos sedí po pravici Otca ako náš Spasiteľ, ako Boho-

človek, t. j. i ako *„Syn človeka“. On je tým Predivným, Radcom, Udatným Hrdinom, Mocným Bohom, Otcom Večnosti i Kniežaťom Pokoja a ako taký sa stal „naším bratom“, aby sme sa stali synmi Božími, aby sme prebývali tam, kde prebýva On — v jednote s Bohom a mali podiel „na božskej prirodzenosti“ (2 Ptr. 1, 4).* Nebo zostúpilo k ľuďom, aby ľudia mohli vystúpiť na nebo. Túto skutočnosť zvestovali aj anjeli pri narodení Isusa Christa slovami nehynúcej piesne: *„Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle“* (Lk. 2, 14). Každý, kto uverí slovu Isusa a bude plniť vôľu Božiu, stane sa členom národa Božieho, bude ako *„kameň koruny“*, ktorý sa bude doďaleka skvieť svojou krásou“ (Zach. 9, 16). Táto pravda bude zjavená i v budúcom veku. Apoštol Pavel píše: *„Lenže Boh, bohatý na zmilovanie, vo svojej veľkej láske, ktorou si nás zamiloval, oživil nás s Christom, lebo sme boli mŕtvi svojimi priestupkami. (Jeho) milosťou ste teda spasení. V Christu Isusovi, s ním nás vzkriesil a udelil nám sídlo v nebesiach, aby sa v budúcich vekoch ukázalo nesmierne bohatstvo Jeho milosti a jeho dobrotivosti k nám, v Christu Isusovi“* (Ef. 2, 4—7). Je už len na nás, aby sme pevne sa približovali Jemu, Živému Kameňu, ktorý ľudia zavrhli, ale Boh si ho vyvolil, aby sme sa i my stali živými kameňmi, z ktorých sa buduje „duchovný dom“ a v tejto jednote dosiahli život večný.

Isus Christos sa teda stal človekom, Synom človeka, aby sme sa my stali synmi Božími. Aby tomu bolo tak, treba, aby sme splnili základné požiadavky evanjelia, požiadavky, ktoré možno krátko formulovať takto: *aby sme boli telom i dušou oddaní živému Bohu, verili Jeho slovu ako slovu života, boli prostého ducha, nie dvojtvárni, aby sme boli tichí, aby sme znášali ťažkosti a pokušenia, aby sme túžili po pravde a spravodlivosti, aby sme boli milosrdní k všetkým ľuďom zeme, aby sme mali čisté srdce, lebo iba takíto ľudia uvidia Boha, aby sme boli tvorcami pokoja, bez ktorého nie je možný duchovný ani hmotný život, aby sme znášali protivenstvá a konali spravodlivé skutky, aby sme boli soľou a svetlom sveta, aby sme teda boli hodní toho povolania, na ktoré nás povolal vtelený Syn Boží, o ktorom vyznávame: S nami Boh, razumijte jazyci, i pokarjajtesja: jako s nami Boh!*

Prot. dr. Štefan Pružinský

Dr. Vl. Buchta

Jubilujúci ospevovatelia Pána

„Spievajte novú pieseň Pánovi!
Spievajte všetky zeme Pánovi!
Spievajte Pánu, dobrorečte menu jeho!
Deň po deň spásu jeho hlásajte!
O sláve jeho rozprávajte medzi pohanmi,
o divoch jeho medzi národmi všetkými!“
(Ž 95, 1—3).

Vyspelú hudobnú kultúru byzantskej cirkvi, vyznačujúcu sa najbohatšou produkciou hymnov — duchovných chválospevov spomedzi všetkých historických období a foriem kresťanstva, ktorá dosvedčuje životaschopnosť pravoslávia, lebo vždy platilo a bude platiť, že živá cirkev je tiež cirkvou spievajúcou a že cirkvou nesená a tlmočená zvesť Božieho Slova musí byť poznávaná, prijímaná a tiež veriacimi si osvojovaná i spevom uprostred zhromaždeného Božieho ľudu, sprístupnili našim praotcom, veľkomoravským Slovienom, už prví slovanskí učitelia sv. Cyril a Metod so svojou družinou. Oprávnene a reálne predpokladať, že byzantská misia bola na území Veľkej Moravy i priekopníčkou duchovného spevu, nám umožňuje 15. kapitola historicky hodnoverného prameňa Života Metodovho, v ktorej pri správe o uzavretí konečnej redakcie prekladu Starého zákona sv. Metodom a jeho učeníkmi dňa 26. októbra na sviatok sv. Dimitra Solúnskeho, ochrancu rodného mesta sv. bratov Solúna, sa hovorí: „Zakončiac dôstojnú chválu i slávu vzdal Bohu takú milosť i pomoc dávajúcemu, svätú obetu so svojím duchovenstvom vykonajúc, oslávil pamiatku svätého Dimitra“. Z nej celkom logicky vyplýva, že pri oslave sviatku sv. veľkomučeníka Dimitra Solúnskeho spievala na utierni družina sv. Metoda kánon zložený na jeho počesť pravdepodobne sv. Konštantínom — Cyrilom, ktorý sa zachoval v staroslovienskych rukopisoch bulharskej a ruskej redakcie. Zo žírnej pôdy veľkomoravskej Pánovej vinice obrábanej horlivo a nezištne členmi byzantskej misie, zapálenými za šírenie Božieho kráľovstva na zemi a usilujúcimi sa získať našich praotcov pre Christa, aby poslušným životom viery oslavovali Pána, vyrástol ako požehnaný plod nielen piesňový kánon ku cti sv. Dimitra Solúnskeho, v ktorom vyspievali svoje clivé stesky po opätovnom zhliadnutí jeho „žiarivého chrámu“ vo svojom rodnom solúnskom kraji, ale i prvý slovanský chorál „Hospodine, pomiluj ny“, s ktorým je spriaznená svojimi gréckymi prameňmi a zreteľnými cirkevnoslovanskými prvkami v slovníku najstaršia poľská duchovná pieseň „Bogurodzice — Bohorodička Panna“, svedčiaca o skutočnosti, že pravoslávie, i keď udusené v Poľsku vo svojom útlom veku, bolo výdatným prameňom bohopoznania i pre poľský národ.

V židovsko-orientálnom speve raného kresťanstva koreniaca byzantská duchovná hudba, ktorej rozvinutá melodická krása očarúvala i Západ, ako o tom svedčí nadchnutie sa ňou Karola Veľkého za spevu tropára Bohozjavenia byzantskými poslami v Cáchach r. 812, ktorý sa tajne zúčastnil na nočnej bohoslužbe byzantskej spoločnosti na svojom dvore a potom prikázal santgallenským mníchom častokrát hostiacim medzi sebou „gréckych bratov" preložiť jeho text a včleniť ho do latinského liturgického spevu, sa stávala postupne zásluhou cyrilometodejského dedičstva duchovným majetkom balkánskych národov a neskoršie prostredníctvom Bulharska i východných Slovanov. Jednotlivé slovanské národy si ju osvojovali sebe vlastným spôsobom a v ich prostredí získavala značne samostatné formy, v ktorých sa prejavovali a plne uplatňovali tiež ich hlboké fondy skvelého hudobného nadania. Tak vznikol a bohato sa až do vpádu Turkov na Balkán v 15. storočí rozvíjal bulharský „rospev" — nápev, ktorého počiatky sa datujú do čias vlády cára Borisa, keď odmietnuté dielo sv. Cyrila a Metoda Západom zachránili Bulhari a toto sa stalo nakoniec prostriedkom, ktorým Byzanc získala väčšinu slovanských národov do lona pravoslávia. Pod silným vplyvom Bulharska a s aktívnou bulharskou pomocou uskutočnila sa christianizácia Ruska, s ktorou sa rozšírila i znalosť bulharského „rospevu", ako to potvrdzujú ruské notované rukopisy zo 17. a 18. storočia najmä v juhozápadných krajoch, ktoré dala vytlačiť sv. synoda ruskej pravoslávnej cirkvi r. 1772 a rozoslať do všetkých chrámov, aby sa zachránili domáce tradičné starocirkevné spevy, keďže do bohoslužieb začali prenikať duchu posvätnej liturgie cudzie a modlitebnú atmosféru chrámov narúšajúce skladby druhoradných autorov, ktorí si potrpeli na vonkajšie efekty a boli nekriticky poplatní cudzokrajným vplyvom a módnym želaniam duchovne vyprahlých konzumentov snobsky chápaného umenia. O skutočnosti, že opatrenia zodpovedných cirkevných činiteľov sledujúcich zabezpečenie čistoty liturgického spevu nepripravovali opravdivých umelcov o ich tvorivú slobodu, je nás radosťou naplňujúce nestranné konštatovanie, že všetci klasici ruskej, ukrajinskej, bulharskej a srbskej duchovnej hudby a hudobnej kultúry vôbec sa usilovali na základe hlbokého štúdia o znovuzrodenie starocirkevného spevu a o vlastnú tvorbu v jeho duchu, takže polyfónia — viachlasnosť ich skladieb sa dokonale snúbi so štýlom starocirkevného, pôvodne jednohlasového chorálu, vyjadrujúceho slobodu Božích dietok v poslušnosti, ktorého melódia sa vinie ako girlanda — oblúkovite navešané vence. Pri jej počúvaní cítime, že je v radostne a dobrovoľne vykonávaných službách právd viery, ktoré okrášľuje, a pritom si uchováva svoju slobodu ako listy a sponky girlandy si udržujú svoju individuálnu — osobitnú krásu. Zásluhou týchto klasikov môžeme i dnes dvíhať svoje srdcia k Pánovi s nesčíselnými zástupmi modlitebníkov od pradávnych vekov, keď napr. jasáme radosťou nad narodením nášho Spasiteľa pri počúvaní kondáku bulharského „rospevu" „Panna dnes" v harmonizácii Bortňanského alebo keď lkáme nad Jeho smrťou za dojímavého spevu tropáru „Blažený Jozef" v harmonizácii Bachmateva na utierni Veľkej soboty, ktorý má taktiež motívy bulharského „rospevu", dýchajúce vrúcnou srdečnosťou a vyznačujúce sa jemnou gradáciou najušľachtilejších ľudských citov. Tieto skvosty pravoslávnej duchovnej hudby, ako i ďalšie v našom článku zmienené skladby, nám sprístupňujú i gramofónové platne Balkantónu, ktoré možno dostať v bratislavskej predajni Bulgárie.

(Pokračovanie)

Tajomstvá nového života

III.

TAJOMSTVO ZMENY ZMÝŠĽANIA

Postupné nastoľovanie Božej vlády v nás je ťažké. Nebol doposiaľ azda nikto, kto by sa na tejto ceste obnovy života nebol potkol. Ak si teda padol ty, nehnevaj sa na seba, ako keby to bolo čudné, že ty môžeš klesnúť. Zváž, čo si vykonal, zdvihni sa a pokračuj na ceste. Veď si padol na ceste hore a vpred.

Sú však rôzne poklesky. Apoštol Ján nás poučuje vo svojom prvom liste: „... je hriech, ktorý je smrtivý... každá nepravosť je hriechom, ale je aj hriech, ktorý nie je smrtivý" (I Ján 5, 16—17). Prehodnocovanie svojho života je trvalým životným postojom kresťana. Veď kto z nás pokánie nepotrebuje? *Kto je tak nekritický, že by si dovolil povedať, že je už v cieli?* To by kráľovstvo Božie bolo snáď čudné. Ale tam, kde sme sa dopustili hriechu k smrti, takého, ktorým sme sa odtrhli od Prameňa života, tam treba viac ako dobrú vôľu napraviť sa. Tam treba opäť sa ponoriť do tajomstva krstu, nadviazať znovu puto lásky s Pánom. Aby si mohol naozaj začať znovu, potrebuješ celú víťaznú silu Toho, ktorý premohol zlo a smrť. Treba ti prísť na miesto tej tajomnej výmeny, kde ty Isusu Christovi odovzdáš všetky svoje hriechy a On ti dá celé vykúpenie, keď Jeho cirkev ústami kňaza ti vyprosí odpustenie.

Ktoré sú hriechy k smrti? Máme vôbec právo si povedať, že sme zhrešili aj ľahko? Ak áno, potom by sme ľahko došli k takým koncom, aké možno nájsť v istom nie veľmi dávno vydanom „spovednom zrkadle", kde síce čítať „neverecké" knihy, časopisy, noviny sa považuje za hriech ťažký, ale napr. privlastniť si cudzí majetok násilím (lúpežou), alebo dopustiť sa podvodu sa považuje za hriechy ľahké. O radu sa obráťme radšej zasa na apoštola: *„Ktokoľvek sa z Boha narodil, nepáše hriech... a nemôže hrešiť, pretože sa z Boha narodil... ktokoľvek nečiní spravodlivosť, nie je z Boha, a ani ten, kto nemiluje brata"* (I Ján 3, 9—10).

Teda meradlo máme celkom jasné: kto neuskutočňuje v sebe a okolo se-

ba denne to prikázanie, o ktorom vieme, že je to prikázanie hlavné, ten žije k smrti a jeho život nemá zmysel. Je to prikázanie *„Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a celou mysľou... milovať budeš blížneho ako seba samého. Na týchto dvoch prikázaniach záleží celý zákon, aj proroci“* (Mat. 22, 37—40).

I my máme *„spovedné zrkadlo“*, azda o sto rokov mladšie ako prv spomíname, isto menej precízne vypracované. Ale má tú výhodu, že je v plnom súlade s hĺbkou Božej pravdy a že naozaj otvára dušu. Je v knihe *„Rozprávania pútnika o blahodarnom účinku Ísusovej modlitby“*. Tu je niekoľko myšlienok v slovenskom preklade zo spomínaného spovedného zrkadla na záver dnešnej úvahy:

„Podrobne som si všimol svojho vnútorného stavu a presvedčil som sa vlastnou skúsenosťou, že nemilujem Boha, nemám lásku k blížnym, neverím ničomu, čo sa týka náboženstva a som preplnený pýchou a chlipnosťou. Keby som Boha miloval, neprestajne by som o Ňom rozmýšľal so srdečným uspokojením, každá myšlienka o Bohu by mi prinášala radostný pôžitok. Pre mňa sú naopak myšlienky na Boha suché a obťažné. Keby som Ho miloval, rozhovor s Ním v modlitbe by ma živil a tešil. Ale mňa modlitba nielenže neteší, ale dokonca, keď sa ňou zaoberám, cítim námahu, bojujem s neochotou, ochromuje ma lenivosť, som pripravený ochotne sa zaoberať hocakou bezvýznamnou vecou, len aby som čas modlitby skrátil, alebo v modlitbe prestal.

Nemám lásku k blížnemu. Nielen, že nie som ochotný položiť podľa Evanjelia život pre blaho blížneho, ale nie som ochotný obetovať ani časť zo seba: svoje blaho a svoju spokojnosť pre dobro blížneho. Keby som ho miloval podľa evanjeliového prikázania, tak by jeho nešťastie zasahovalo i mňa. Ja naopak s uspokojením načúvam ohováraniu blížneho, netrápi ma to a bývam ľahostajný; zlé činy svojho brata nepokrývam láskou, ale s odsúdením ich rozhlasujem.

Hniezdi vo mne tajná myšlienka: *„Kto vie, čo bude po smrti?“* Ak aj vravím, že verím v nesmrteľnosť, hovorím to len podľa rozumu. Moje srdce je ďaleko od pevného presvedčenia o tom, ako to ukazujú moje činy.

Ak v sebe vidím niečo dobré, snažím sa, aby to bolo vidno, chválim sa pred druhými, alebo sa sám teším zo seba. Keď vidím v sebe nečistotu, snažím sa ospravedlniť sa. Hnevám sa na tých, ktorí si ma nevážia, považujem ich za neschopných správne hodnotiť ľudí. Neprestajne robím zo seba vlastného bôžika, ktorému slúžim, hľadám vo všetkom zmyslové pôžitky, potravu pre moje chlipné vášne a zmyselnosť“.

-iš-

Svedectvo o Christu v pravoslávnej bohoslužbe v dnešnom svete

Patriarcha — katolikos Vazgen I. prijíma doc. prot. P. Aleša

V dňoch 16.—23. septembra 1975 sa v Ečmiadzine, duchovnom stredisku arménskej pravoslávnej cirkvi stretli zástupcovia pravoslávnych cirkví z celého sveta na konferencii o možnostiach, ako v dnešnom svete vyznávať Isusa Christa prostredníctvom pravoslávnych bohoslužieb. Pracovné stretnutie umožnila iniciatíva komisie pre svetovú misiu a evanjelizáciu Svetovej rady cirkví v Ženeve. Hostiteľkou bola arménska pravoslávna cirkev na čele s patriarchom — katolikosom Vazgenom I. Konzultácie, ktorá nadviazala na podobnú pracovnú poradu v minulom roku v Bukurešti v Rumunsku, sa zúčastnilo 24 delegácií z pravoslávnych cirkví i východných pravoslávnych cirkví (našu cirkev a Pravoslávnu bohoslovecká fakultu zastupoval prot. docent Pavel Aleš), ďalej 5 poradcov a 4 reprezentanti a organizátori zo Svetovej rady cirkví v Ženeve. Zasadnutia prebiehali v duchovnom stredisku pravoslávnych Arménov, Ečmiadzine, neďaleko hlavného mesta Arménskej SSR Jerevanu, kde je sústredená patriaršia rezidencia, duchovné školy (seminár a akadémia) a monastier. Tu sa stretávajú Arméni z celého sveta na mieste, kde v 4. storočí sv. Gregor Prosvetiteľ, apoštol Arménov, vybudoval na základoch pohanskej modlitebne kresťanský chrám, odkiaľ sa šíril duchovný život a kultúrny pokrok v arménskom národe.

Komisia sa zaoberala tromi skupinami otázok: čo znamená svedectvo kresťana prostredníctvom bohoslužby, aký je význam liturgickej duchovnosti pravoslávnej cirkvi a ako sa k svetu obracia zvesť evanjelia bohoslužbou. V priebehu dejín cirkvi bola bohoslužba cirkvi vždy vyjadrením a zárukou Božieho zjavenia, najmä však srdce bohoslužby — sv. eucharistia. Pravoslávie vždy umožňovalo tvorivú účasť na liturgickom živote jednotlivcom i celým národom, a z druhej strany podnecovalo ich vlastnú národnú kultúru a jej rast v zmysle historického poslania každého národa. Bohoslužby cirkvi boli vždy živým a účinným

prostriedkom hlásania slova Božieho svetu, prostredníctvom slova, piesní, obradov, symbolov, obrazov a podobne. V bohoslužobnom živote sa sústreďuje duchovné úsilie človeka, realizuje sa dušou i telom jeho náboženská skúsenosť života v Bohu a s Bohom. Tieto hodnoty treba stále tvorivo oživovať a znovuodhaľovať svetu.

Konferencia mala za úlohu pripraviť pravoslávne stanovisko k týmto otázkam na pripravované valné zhromaždenie členských cirkví Svetovej rady cirkví, ktoré sa koná tohto roku v Nairobi.

Pavel Aleš

Zo studnice našich svätých otcov

Slovo „pravoslávny" nachádzame v bohoslužobných knihách všade, či už spojenie „pravoslávnych christian", či pravoslávne dogmy, pravoslávne učenie, pravoslávna viera. Je veľmi zaujímavé, že stará Cirkev poznala len ortodoxiu, t. j. pravoslávie a heterodoxiu, nepravoslávie, teda herézu. Iné cirkvi sa nikde nespomínali...

Poukazujeme na túto vec pri príležitosti sviatku sv. otca Jána Damascénskeho (4. dec.), piliera cirkvi, ktorý sa narodil v Damasku okolo roku 675. Jeho učiteľom bol mních Kozmas, ktorého Jánov otec vykúpil zo saracénskeho zajatia. Sám sv. Ján bol spočiatku po otcovi dozorcom nad daňami. Ešte ako úradník sa postavil na stranu obrancov sv. ikon v známom boji s ikonoborcami. Spolu so svojím učiteľom odišiel do monastiera sv. Sávu pri Jeruzaleme a jeruzalemský patriarcha Ján V. ho vysvätil na kňaza. Po celý život zostal v uvedenom monastieri. Tu sa modlil, veľa študoval a písal. Vynikol ako hymnograf, skladateľ cirkevných piesní, a zachovali sa nám i jeho spisy náboženského charakteru. Napísal aj presný výklad pravoslávnej viery. V tropare jeho sviatku spievame: „Pravoslavija nastavniče, blahočestija učiteľu i čistoty vselenija svitiľniče, monašestvujuščich bohoduchnovennoje udobrenije, Ioanne premudre..."

P. S. Lichačev, významný sovietsky vedec a znalec staroruskej kultúry, píše: „Poznať svoju vlastnú históriu, jej pamätníky, jej pamiatky, také poznanie otvára pred človekom nový svet, ktorý je nielen veľkolepý sám o sebe, ale ktorý novo oceňuje práve súčasnosť".

Keď myslíme na sv. Jána Damascénskeho, máme na mysli i osudy pravoslávia v našej vlasti. Je pravda, že ešte pápež Ján VIII. napísal: „Kto stvoril latinský, grécky a hebrejský jazyk, ten stvoril i slovanský ku cti a sláve svojej". Lenže po vyhnaní žiakov sv. Cyrila a Metoda sa na Veľkej Morave nachádzalo čoraz menej prívržencov tohto jazyka z radov biskupov a kňazov. Všimnime si, čo píše v liste o sv. Metodovi pápež Hadrián II. po tom, keď pod pravdepodobným nátlakom Koceľa a iných veľkomoravských kniežat, ako to píše prof. A. Budilovič, sa sv. Metod domohol súhlasu k slovanskej bohoslužbe: „My sme mysleli... poslať Metoda do vašich krajín, aby vás učil, ako ste o to žiadali, vykladajúc Písmo v reči vašej úplne podľa cirkevného poriadku so službou sv., t. j. liturgiou a krstom, ako to začal filozof Konštantín. Keby však niekto zo zhromaždených u vás učiteľov začal vás rozvracať a tupiť knihy vášho jazyka, nech bude vylúčený a postavený len pred súd cirkevný až by sa napravil"!

Neskôr sa taktika zo strany latinskej cirkvi zmenila. Pápež Benedikt XIV. a po ňom Lev XIII. vo svojej encyklike o sv. Cyrilovi a Metodovi zdôraznil: „Nie je nevyhnutné, aby všetci boli latiníci, ale aby všetci boli katolíci". Preto sa začalo viac myslieť na úniu a na to, ako získať pravoslávnych pod právomoc pápeža hoc aj s východným obradom a staroslovanským jazykom.

Avšak láska k pravosláviu žije v ľudu ďalej. My sa v tejto otázke prikláňame k názoru časopisu „Za pravdou" č. 6/1922, ktorý napísal: „Možno s veľkou pravdepodobnosťou prízvukovať, že s postupujúcim národným uvedomením ľudu a zvyšovaním kultúrnej úrovne jeho bude rásť návrat k pravosláviu, ktoré je nielen náboženstvom tu tradičným, ale zodpovedá i národnej mentalite".

To sa v prvom rade týka všetkých Slovanov.

Štefan Horkaj, duchovný

JUBILEUM VÝZNAMNÉHO PRAVOSLÁVNEHO UČENCA — LITURGISTU

V tomto roku oslávil profesor Nikolaj Dmitrijevič Uspenskij, doktor cirkevných dejín, profesor Leningradskej duchovnej akadémie, sedemdesiatiny a súčasne 50 rokov odbornej činnosti. Dr. Uspenskij je žiakom najvýznamnejšieho ruského liturgistu Dmitrijevského, známeho v odborných kruhoch ako vydavateľa liturgických pamiatok pravoslávneho Východu. Od obnovenia činnosti ruských duchovných škôl pracuje prof. Uspenskij ako profesor liturgiky v Leningradskej duchovnej akadémii, ktorá vychovala odborných pracovníkov i pre našu cirkev. Jeho štúdie a články sú ozdobou Žurnalu moskovskej patriarchie i odborného časopisu, vydávaného ruskou pravoslávnou cirkvou, Bogoslovskije trudy. Nielen špecialistom, ale i širokej verejnosti v ZSSR je známy knihami o najstaršom ruskom speve: „Drevneruskoe pevčeskoe iskusstvo" (vyd. Muzika, Moskva 1965) a „Obrazcy drevnerusskogo pevčeskogo iskusstva" (vyd. Muzika, Leningrad, 1968). Tešíme sa na ďalšie práce autora a prajeme mu „mnohaja lita", mnohé roky zdravia a plodnej práce.

-pš-

Pozdravné listy

Naše ústredie nám poskytlo odpisy týchto listov:

Veľadôstojnému pánovi
kanonikovi ThDr. A. Veselému,
predsedovi Federálneho výboru
Združenia katolíckeho duchovenstva „Pacem in terris"
PRAHA 1

Veľadôstojný otec kanonik,

dovoľte mi, aby som Vám za seba a za v ČSSR neprítomného metropolitu pražského a celého Československa Doroteja, **úprimne blahoželal k udeleniu čestného doktorátu teológie.**

Nech Vám Pán Boh požehná vo Vašej cirkevnej a ľudomilnej mierovej práci na **„mnohaja i blagaja ljeta".**

S bratským pozdravom ThDr. A. J. Novák, kancelár

Najdôstojnejší pán biskup
Msgre. ThDr. h. c. Jozef Vrána,
apoštolský administrátor
olomouckej arcidiecézy

v Olomouci

Najdôstojnejší pán biskup,

dovoľte mi, aby som za v ČSSR neprítomného metropolitu pražského a celého Československa **Vám blahoželal k Vašim 70. narodeninám a k udeleniu čestného doktorátu bohoslovia.**

Vyprosujeme Vám od Pána Boha pevné zdravie a požehnané úspechy va Vašej významnej arcipastierskej a mierovej činnosti.

Ad multos annos!

S prejavom oddanosti
ThDr. A. J. Novák, kancelár

Jeho Blaženstvo Dorotej, metropolita pražský a celého Československa, blahoželal Jeho Svätosti patriarchovi Justiniánovi a celej rumunskej pravoslávnej cirkvi pri príležitosti 30. výročia autokefality a 50. výročia patriarchie v Rumunsku.

Pozdrav Jeho Blaženstva metropolitu Doroteja uverejníme v plnom znení v budúcom čísle nášho časopisu.

Z ústredia

Poľská cirkevná delegácia v ČSSR. Ako odpoveď na návštevu delegácií našich cirkví v PĽR navštívila našu vlasť delegácia poľskej ekumenickej rady v dňoch 1.—6. októbra 1975. Delegáciu viedol J. Bl. metropolita varšavský a celého Poľska Vasilij. Delegácia navštívila Bratislavu a Prahu a poklonila sa pamiatke lidických mučeníkov. V nedeľu slúžil vladyka metropolita Vasilij s vladykom metropolitom Dorotejom v chráme sv. Zosnutia na Olšanoch za krásnej účasti našich veriacich, ktorí s duchovným nadšením sa spolu modlili so vzácnym a milým hosťom. Spieval zbor pod vedením br. Lukaniča. Na konci sv. liturgie pozdravil hosťa náš vladyka metropolita, ktorý zdôraznil spoločnú cyrilometodejskú cestu našich sesterských cirkví a venoval hosťovi na pamiatku ikonu sv. Cyrila a Metoda, kópiu katedrálnej ikony, ktorú sme svojho času dostali od sesterskej bulharskej cirkvi. Vladyka Vasilij v ďakovnej odpovedi hovoril o dávnych dejinách poľského kresťanstva, začiatky ktorého sú cyrilometodejské a pramenia z veľkomoravskej cirkvi, ktorej idey preniesla kňažná Dúbravka na územie Poľska. Až po 11. storočiach archeologický výskum nachádza pamiatky na tie doby, ktoré sú dôkazom slovanských počiatkov poľského kresťanstva. Po sv. službe vladyka metropolita Dorotej prijal hosťa vo svojej rezidencii za prítomnosti d. o. prot. dr. A. J. Nováka, kancelára MR, a prot. Zubaniča.

ČO PÍŠU INÍ O PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI

Vklad pravoslávnej tradície

Cirkvi východnej (pravoslávnej) tradície mali od začiatku k ekumenickému hnutiu zvláštny vzťah. I tie z nich, ktoré sa k organizovanému ekumenickému hnutiu pripojili hneď na začiatku, prejavovali spočiatku značnú mieru zdržanlivosti. Jednotliví pravoslávni bohoslovci sa, pravdaže, na ekumenickej práci zúčastňovali s plným oduševnením. Ale pri oficiálnych konferenciách, kde boli prítomní delegáti cirkví, sa často stalo, že skupina pravoslávnych účastníkov vyjadrila svoju mienku, odchylnú od väčšinového názoru, samostatným vyhlásením. Iné pravoslávne cirkvi zostali pri zrode Svetovej rady cirkví vôbec bokom a za plné členstvo sa rozhodli až na valnom zhromaždení v roku 1961, alebo aj neskôr.

Nie je sa čomu diviť. Ekumenické hnutie je plodmi na strome západných cirkevných a duchovných tradícií, ktoré sa v priebehu dlhých stáročí tvo-

rili a rozvíjali oddelene od kresťanstva východného. K hlbšiemu kontaktu cirkví východných a západných málokedy došlo — až zasa v storočí našom. Vstupom pravoslávia do ekumenického hnutia sa stretli dva duchovné svety a bude ešte dlho trvať, kým si úplne porozumejú. Prítomnosť pravoslávnych v ekumene však znamená veľa; ich hlas znie teraz vnútri ekumenického spoločenstva, neprichádza zvonka, a musí teda byť vypočutý s plnou pozornosťou.

Tento hlas sa ozval už v rade svojráznych príspevkov. K nim patrí napríklad samotné chápanie jednoty cirkvi, ktoré je úplne iné než u väčšiny architektov ekumenického hnutia. Pre pravoslávie je jednota cirkvi vec smrteľnej vážnosti. Cirkev neexistuje než ako jedna. Na Západe je bežnejší sociologicko-analytický pohľad na cirkev: ak povieme „cirkev", vybaví sa nám najprv jeden z radu cirkevných útvarov, organizácií, inštitúcií. Pravoslávny teológ však, ak povie „cirkev", myslí telo Christovo, ktoré je pochopiteľne len jedno. Jeho bohoslovecký pohľad, pravdaže, nepopiera mnohosť cirkevných útvarov — tú i tak zistí i sociológ náboženstva —, ale nevychádza z nej. Jednota cirkvi je vecou tak zásadnou, ako jednota božských osôb v Trojici. Pravoslávni vhodne pripomínajú, že ekumenické heslo „Aby všetci jedno boli" má v biblickom znení (Ján 17, 21) svoje nevyhnutné pokračovanie: „ako Ty, Otče si vo mne a ja som v Tebe". Tieto slová nemôžu byť len ilustráciou, na to im chýba dostatočná názornosť. Musí to teda byť tak, že existuje hlboký vnútorný vzťah medzi jednotou Christovho ľudu a jednotou Otca a Syna. A tak, ako niet v našej moci jednotu Otca a Syna zrušiť alebo nastoliť, nemôžeme ani zrušiť ani naprogramovať jednotu cirkvi. Jedna jediná cirkev je skutočnosť, na ktorej sa buď podieľame, alebo nepodieľame, ale ktorú v žiadnom prípade sami nevytvárame.

Ekumenické hnutie stále zápasí o to, akým spôsobom pravdivo vysvetliť vzťah kresťanov k svetu, ich záujem na bolestiach sveta a ich živú účasť v zápasoch ľudstva. Najčastejšie sa v tejto súvislosti užíva myšlienka solidarity — kresťan je solidárny s ľudskými zápasmi — ako bola vypracovaná najmä na 3. valnom zhromaždení SRC. Je ale neľahké tento pojem solidarity uviesť do vzťahu k tradičnému výkladu o cirkvi a svete, a to znamená do vzťahu k mysleniu bežnému v zboroch a v cirkvách. Pravoslávni bohoslovci ponúkajú cestu inú. Ich tradícia sa rada dovoláva niektorých výrokov z epištol, kde sa hovorí o cirkvi ako o plnosti všetkej skutočnosti, všetkého, čo je. „A všetko Mu poddal pod nohy a urobil Ho hlavou nad všetkým v cirkvi, ktorá je Jeho telom, plnosťou Toho, ktorý naplňuje všetko vo všetkých" (Ef. 1, 22). Ak je Christos súčasne hlavou cirkvi a Pánom všetkého, čo jestvuje — nielen skutočnosti ľudskej, ale i kozmickej —, potom cirkev ako telo Christovo celou skutočnosťou akoby prerastá. Neznamená to ovšem (čo je dôležité), že cirkev s Christom alebo za Christa svetu vládne. Táto predstava bola pokušením skôr pre cirkev západnú. Nie cirkvi, ale Christu je všetko poddané. Obraz cirkvi ako Christovho kozmického tela nemá v pravosláví povahu mocenskú ani len špekulatívnu. Kozmický rozmer života cirkvi je v cirkvi bytostne prežívaný a vyjadruje sa najmä v bohoslužbe, v modlitbách, kedy je zhromaždenie tajomne, ale skutočne spojené s celým svetom, so všetkými ľuďmi, so všetkými dobami, áno, s celou prírodou.

Odtiaľ pochádza i zvláštny pravoslávny dôraz na bohoslužby. Tie nie sú len jednou činnosťou cirkvi v rade ostatných, ale činnosťou ústrednou, pre vieru podstatnou. Pravoslávny kresťan je presvedčený, že verí, pokiaľ sa zúčastní na bohoslužobnom dianí. Viera preňho nie je predovšetkým vecou svetového názoru a náboženského presvedčenia, ani iba medziľudským citom. Preto podstatným znakom cirkevného života nie je to, že cirkev zastáva stanoviská, vydáva vyhlásenia a schádza sa na konferencie. To všetko sa môže robiť. Ale len, ak sa stretne k bohoslužbám, stretáva sa ako cirkev — vo všetkých ostatných prípadoch, vrátane ekumenických konferencií, ide o schôdze náboženských záujemcov alebo bohosloveckých odborníkov. Význam bohoslužieb je v tom, že v nich padá svetlo nového sveta na všetky pomery sveta starého, že všetka skutočnosť (nielen jednotlivá duša) sa povznáša a vzpína k novému nebu a novej zemi, ku svojmu zasľúbenému cieľu. V bohoslužbách celý svet akoby prežíval nový exodus, vyjdenie od starého k novému, akoby sa znovu ocitol na úsvite veľkonočného rána.

Do živého, áno napätého rozhovoru so západnou tradíciou sa toto pravoslávne chápanie bohoslužieb dostalo v súvislosti s predlohou o bohoslužbe pre 4. valné zhromaždenie v Uppsale. Vtedy rad európskych a amerických teológov naliehal na to, aby sa v našich bohoslužobných spôsoboch viac odrazila skutočnosť, že žijeme v nenáboženskej dobe, kedy celý rad symbolov, výrazov, gest a spôsobov reči stratil zrozumiteľnosť, a tým i zmysel. Bohoslužby sú pre ľudí, a to znamená pre ľudí moderne mysliacich a vnímajúcich. Takže treba odbúrať všetko, čo ľudí odrádza, alebo mätie. — Na to namietali pravoslávni bohoslovci, že bohoslužba cirkvi je vecou príliš vážnou, než aby mohla byť vydaná napospas premenám situácie v našom starom svete. V bohoslužbe nepotvrdzujeme svet, aký je, so všetkými jeho tendenciami alebo len náladami, ale v bohoslužbe sa otvára priestor túžbe po svete novom. Nemodlíme sa, aby prišiel a presadil sa tento svet, ale naša prosba je, aby prišlo Kráľovstvo Božie. Jedna z najstarších kresťanských duchovných modlitieb k večeri Pána má v závere slová: „Nech príde milosť a pominie tento svet". Ak sa modlíme za svet, potom sa modlíme za to, aby svet bol premenený, nie aby zostal, aký je dnes. Bolo by teda sotva riešením „odnáboženštiť" bohoslužby a pripasovať ich na skutočné alebo údajné „potreby doby" (a veľa pravoslávnych mysliteľov si naozaj myslí, že „nenáboženskosť" je potreba len domnelá, pretože ľudia prirodzene túžia po svätosti). Môžeme ovšem namietať, že starobylosť bohoslužieb nie je zárukou, že sa v nich hlása večná pravda ani nezrozumiteľnosť obradov negarantuje, že v nich ide o skutočné tajomstvo Kráľovstva Božieho. Ale zmienená diskusia, ačkoľvek v Uppsale neviedla k okamžitému výsledku, prebudila

v ekumene novú pozornosť pre otázku, čo to vlastne je kresťanská bohoslužba a aký je jej zmysel.

Posledný krát pravoslávne cirkvi varovali pred jednorozmerným zjednodušením kresťanskej zvesti po konferencii v Bangkoku. Synoda ruskej pravoslávnej cirkvi a podobne i konštantínopoľský patriarcha Demetrios varujú vo zvláštnych prípisoch Svetovú radu cirkví, aby nevyprázdnila teologickú, duchovnú a bohoslužobnú hĺbku svojho poslania príliš jednostranným dôrazom na otázky politické a sociálne. List ruskej pravslávnej cirkvi vytýka, že konferencia v Bangkoku sa zaoberala otázkou „Spasenie dnes" tak, ako by spása bola totožná so sociálnou spravodlivosťou. Má to vari znamenať, že človek vykorisťovaný, utláčaný, nemôže byť spasený? Akiste nie! Ale tak to dopadá, keď sa jasne nepovie, že posledný cieľ spásy je večný život v Bohu. Ak odtiaľ vyjdeme, potom, pravdaže, nemôžeme zabudnúť na všetky bolestivé a nevyriešené otázky sveta, potom sme nezatvorili oči pred hladom, útlakom, rasizmom, vykorisťovaním. Ale tieto otázky a úlohy nám nemôžu splynúť s tým, čo tvorí posledný zmysel a cieľ Božieho diela v Christu. Kde sa odpútavame od toho, ako sa zmysel spásy po staročia vyjadroval v tradícii cirkvi, spochybňujeme dielo Ducha svätého v predchádzajúcich generáciách a upadáme do omylu, že pravý zmysel večnej spásy môžeme odhaliť až pohľadom na sociálnu situáciu dnešného sveta. — Tiež patriarcha Demetrios s veľkou vážnosťou naliehа, aby v práci SRC bola nájdená vnútorná rovnováha a správny pomer medzi zameraním teologickým a sociálne politickou angažovanosťou. Treba hľadať jedného, nerozdeleného Christa.

Nevyčerpali sme zďaleka všetky podnety, ktorými pravoslávni svojimi zvláštnymi dôrazmi prispeli k ekumenickým rozhovorom posledných dvoch desaťročí. Niektoré, ako sa vidí, dosiaľ ešte nemohli byť rozvinuté jednoducho preto, že neboli pre obtiaže dorozumievacie jednoducho pochopené. Stáročné odcudzenie nie je možné prekonať niekoľkými tuctami konferencií a diskusií. Avšak už dnes je zrejmé, že ekumenický rozhovor s cirkvami východnej tradície bude patriť medzi najplodnejšie a najzaujímavejšie.

PAVEL FILIPI,
Kostnické jiskry č. 21 (1975)

OPRAVA: prosíme váž. čitateľov, aby si láskavo doplnili v č. 11/75 v Slávnostnom prejave dekana PBF na jubilejnom otvorení šk. roka 1975/76 v poradí vychovávateľov meno o. prot. Kraťuka, v poradí učiteľov odb. asistenta prof. Radivoja Jakovljeviča, v poradí zomrelých učiteľov tohto roku zosnulého prof. prot. JUDr. Jozefa Kulheima, mená ktorých nám vypadli z technických príčin.

Ďakujeme a prosíme o prepáčenie.

Životné jubileum

V nedeľu dňa 19. októbra 1975 sa dožili pri dobrom zdraví a sviežosti manželia **Ján a Mária Ondovčinovci z Petroviec nad Laborcom 50 rokov manželského života, zlatej svadby.** Toho dňa pri sv. liturgii v katedrálnom chráme Svätého Ducha v Michalovciach sme sa modlili za ich zdravie a požehnanie Božie, aby im Pán Boh dožičil aj do ďalšieho života v kruhu ich detí, vnukov a pravnukov dobrého zdravia. Aj touto cestou jubilantov zdravíme, želáme im, aby im zdravie naďalej slúžilo, aby mohli navštevovať tak ako doteraz chrám Svätého Ducha v Michalovciach a čítať svoj obľúbený časopis, Odkaz sv. Cyrila a Metoda, ktorého sú stálymi predplatiteľmi.

Na mnohaja i blahaja lita!

Š. H.

Zo života prešovskej eparchie

Archijerejské bohoslužby

● **Dňa 19. X. 1975 Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, v sprievode d. o. prot. P. Spišáka, riaditeľa ER, navštívil pravoslávnu farnosť Runina, okr. Humenné pri príležitosti chrámového sviatku Pokrov Presvätej Bohorodičky. Preosvietený vladyka Nikolaj za spoluslúženia duchovných z okolia odslúžil archijerejskú sv. liturgiu. Slávnostnú kázeň predniesol d. o. Štefan Peľo zo Stariny. Na konci bohoslužieb prítomných pozdravil a blahoželal im k chrámovému sviatku Preosvietený vladyka Nikolaj, ktorý im želal, aby ich Matka Božia ochraňovala i v ďalších dňoch ich života.**

Odpustové bohoslužby na farnostiach

● LUKOV: v nedeľu dňa 19. X. 1975 svätili pravoslávni veriaci tejto obce **svoj chrámový sviatok — Pokrov Presvätej Bohorodičky.** Slávnostnú sv. liturgiu odslúžil d. o. prot. Ivan Lakata z Bardejova spolu s duchovenstvom z okolia a miestnym duchovným. Slávnostnú kázeň na tému sviatku predniesol d. o. prot. M. Kopčík, účtovník ER.

● KUROV: V nedeľu dňa 2. XI. 1975 oslavovali chrámový sviatok i v tejto pravoslávnej obci, a to pri príležitosti sviatku sv. ap. a evan. Lukáša. Slávnostné služby Božie slúžil d. o. prot. Ivan Lakata, okr. protopresbyter z Bardejova s duchovenstvom z okolia a s miestnym duchovným, d. o. Jurajom Jurom. Kázeň na tému sviatku predniesol d. o. prot. I. Lakata.

Deň modlitieb za OSN

● **Eparchiálna rada pravoslávnej cirkvi v Prešove na pokyn nášho cirkevného ústredia vyzvala duchovenstvo prešovskej eparchie, aby nedeľa dňa 26. X. 1975 bola vyhlásená na farnostiach za deň mierových modlitieb za OSN. V tú nedeľu duchovní vysvetlili veriacim vo svojich kázňach význam OSN pre spoluprácu medzi národmi a spolu s veriacimi prosili, aby Pán Boh žehnal ľudstvo na celom svete trvalým a spravodlivým mierom.**

UVOĽNENIE Z DUCHOVENSKEJ ČINNOSTI

● **Dňom 1. XI. 1975 bol na vlastnú žiadosť uvoľnený z duchovenskej činnosti d. o. Vasil Šuliman, správca farnosti v Petrovej, okr. Bardejov.**

Penzionovanie

● **D. o. prot. Michal Kurjatnik, správca farnosti v Kalnej Roztoke, okr. Humenné, dňom 1. XI. 1975 odišiel do dôchodku. Želáme mu veľa zdravia a Bohom požehnaný odpočinok.**

— — —

● **V nedeľu dňa 9. XI. 1975 Preosvietený vladyka Nikolaj odslúžil archijerejskú sv. liturgiu v pravoslávnom katedrálnom chráme v Prešove spolu s prešovským duchovenstvom. Kázeň na evanjeliovú tému predniesol d. o. prot. dr. A. Mihaľov, dekan PBF.**

Zo života michalovskej eparchie

Deň modlitieb za OSN

● **V zmysle výzvy nášho cirkevného ústredia Eparchiálna rada pravoslávnej cirkvi v Michalovciach vyzvala duchovenstvo michalovskej eparchie, aby v nedeľu 26. októbra 1975 v chrámoch vysvetlilo veriacim význam OSN pre celé ľudstvo a spolu s veriacimi aby prosili, aby Pán Boh požehnal ľudstvo na celom svete trvalým a spravodlivým mierom.**

Prejav solidarity

● **Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, pravoslávne duchovenstvo a veriaci michalovskej eparchie vyjadrili bratskú solidaritu so slobodymilovným ľudom v Chile a vo Španielsku. Bližšie na inom mieste.**

Cirkevné vyznamenanie

● **Dňa 1. X. 1975, v deň sviatku Pokrovu Presvätej Bohorodičky, Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, udelil bratovi Jánovi Butkovi, kantorovi pravoslávneho chrámu v Lastomíri, pri príležitosti jeho 75. narodenín cirkevné vyznamenanie — pochvalný diplom — za jeho úspešnú prácu v prospech sv. pravoslávia.**

● **Dňa 5. X. 1975 Preosvietený vladyka Cyril pri tradičných odpustových bohoslužbách v Šamudovciach udelil cirkevné vyznamenanie — pochvalný diplom — bratovi kurátorovi Pavlovi Andrejkovi za 25 rokov vzornej služby v funkcii kurátora pravoslávnej cirkevnej obce Šamudovce.**

Tradičné odpustové bohoslužby

● **V nedeľu dňa 5. X. t. r. v pravoslávnom chráme v Šamudovciach sa konal tradičný odpust na počesť sviatku Pokrov Presvätej Bohorodičky, na ktorý zavítal i Preosvietený vladyka Cyril v sprievode d. o. prot. J. Chomu, predsedu misijného odboru ER a bohoslovcov br. Jána Halandu a Michala Draba. Šamudovčania vzácnych hostí privítali na čele s kurátormi Michalom Štofom a Pavlom Andrejkom chlebom a soľou. Dievčatá a chlapci predniesli básne a darovali hosťom kytice kvetov. V chrámových dverách Preosvieteného vladyku privítal správca miestnej farnosti d. o. Ján Holonič. Slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu odslúžil potom spolu s Preosvieteným vladykom Cyrilom d. o. prot. Peter Spišák, riaditeľ ER z Prešova. a d. o. prot, Ján Choma. Prisluhovali bratia bohoslovci Juraj Halanda a Michal Drab. Odpustovú kázeň na tému sviatku predniesol d. o. prot. J. Choma. K veriacim sa prihovoril otcovským slovom i Preosvietený vladyka Cyril, ktorý poďakoval prítomným za lásku k pradedovskej pravoslávnej cirkvi a udelil br. Pavlovi Andrejkovi pochvalný diplom za vzorné dlhoročné vykonávanie kurátorskej služby. Na záver sa za spoločné modlitby poďakoval miestny duchovný, d. o. Ján Holonič.**

● **V nedeľu dňa 19. X. t. r. sa konal tradičný odpust pri príležitosti chrámového sviatku Pokrov Presvätej Bohorodičky i v pravoslávnej cirkevnej obci Beňatina, kde tiež privítali Preosvieteného vladyku Cyrila so sprievodom. Preosvieteného vladyku najprv privítal brat kurátor Minčák chlebom a soľou, deti milovanému vladykovi predniesli verše a darovali mu kvety. V chrámových dverách privítal Preosvieteného vladyku správca miestnej farnosti d. o. Ladislav Fedor. Archijerejskú sv. liturgiu spolu s Preosvieteným vladykom Cyrilom slúžili d. o. prot. M. Ščerbej, riaditeľ ER, d. o. prot. J. Choma, d. o. Štefan Ciba z Ruského Hrabovca a d. o. L. Fedor, prisluhovali bratia bohoslovci Juraj Halanda a Imrich Belejkanič. Ľudový spev viedli br. kantori Jacko a Mikovič. Slávnostnú kázeň predniesol k veľkému počtu veriacich miestnych i z okolia d. o. Š. Ciba. Po ukončení bohoslužieb prehovoril k prítomným i Preosvietený vladyka Cyril na tému sviatku. Za spoločné modlitby sa v závere poďakoval miestny duchovný d. o. L. Fedor.**

Návšteva farností

● **V stredu dňa 15. októbra t. r. Preosvietený vladyka Cyril v sprievode d. o. prot. J. Chomu a okresného arcidekana d. o. Juraja Capa navštívili pravoslávne farnosti v Hažíne a v Nižnej Rybnici, kde si prezreli cirkevné a farské objekty a mali pohovory so správcami spomenutých farností.**

Revízia hospodárenia

▲ **V utorok dňa 28. X. 1975 bola prevedená revízia hospodárenia na pravoslávnej farnosti v Šamudovciach. Revíziu previedol účtovník ER a okr. arcidekan za prítomnosti kurátorov a správcu miestnej farnosti.**

(M. Š.)

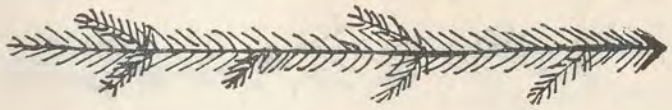

Správy zo sveta

SAUDSKÁ ARÁBIA: Za 1300 rokov nebola v tejto krajine kresťanská cirkev. Pravoslávny patriarcha antiochijský Eliáš navštívil túto krajinu a stretol sa s jej kráľom Haledom. Získal od neho súhlas na založenie arcibiskupstva v kraji Al-hasa, kde sú naftové pramene, pre starostlivosť o pravoslávnych pracovníkov.

PARÍŽ: Zomrel hebrejský historik a ekumenista Robert Aron, člen akadémie vied. Študoval tradície kresťanstva a židovstva a napísal knihu „Otvorený list francúzskej cirkvi". Dochádza k záveru, že by sa mali obe náboženstvá podporovať navzájom a odvrhnúť „predsudky" a „sklerózu".

CYPRUS: Grécke arcibiskupstvo v USA zorganizovalo starostlivosť o 1000 cyperských detí, rodičom ktorých sa posiela mesačne 20 dolárov. Sám arcibiskup Jakovos sa stará o tri deti. Veriaci nazbierali a poslali 1,300 000 dolárov ako pomoc uprchlíkom na ostrove.

JUHOSLÁVIA: V koncentračnom tábore Jasenovac, kde zahynulo státisíce ľudí z rúk ustašovcov, sa buduje pravoslávny chrám — pamätník.

KOMISIA SRC pre evanjelizáciu usporiadala v dňoch 16.—23. 9. t. r. všepravoslávne sympózium na tému „Vyznávanie Christa bohoslužbou dnes". Stretnutie bolo u arménskej cirkvi v Ečmiadzine. Z ČSSR sa zúčastnil prot. doc. P. Aleš.

RUSKÁ PRAVOSLÁVNA CIRKEV má tri teologické semináre. Okrem riadnych poslucháčov na nich študuje 750 diaľkových študentov.

POĽSKO: Od roku 1970 sa buduje v krajine 263 nových kostolov väčšinou rímsko-katolíckych.

ATÉNY: Bol tu odhalený pomník Neznámemu gréckemu kňazovi ako uznanie pravoslávnemu duchovenstvu za jeho prácu pre blaho ľudu a jeho cirkvi.

CARIHRAD: Konštantínopoľský patriarcha Dimitrios prijal nedávno rakúskych bohoslovcov vo svojej rezidencii. Vyjadril nádej, že ich generácia bude žať plody našej práce na poli ekumenizmu.

STO ROKOV uplynulo od zriadenia Konferencie za zjednotenie starokatolíckej cirkvi s cirkvou pravoslávnou. Prvá konferencia sa konala v Bonne roku 1875. Najväčšiu účasť na nej mala ruská pravoslávna cirkev a za srbskú pravoslávnu cirkev sa zúčastnili dvaja pravoslávni teológovia.

PRED 50 ROKMI, presne 19. 8. 1925 v Stokholme (Švédsko) bol založený základ ekumenizmu, Ekumenickej rady cirkví. Účasť na jej začiatkoch mali pravoslávni a protestanti. Tu treba vyzdvihnúť iniciátora, hlavu luteránskej cirkvi vo Švédsku, nadbiskupa uppsalského Natana Sederblomu. Konferencia mala heslo: „Ekumenické zjednotenie v modlitbe a slúžení".

Posmrtné spomienky

Dňa 25. X. 1975 po krátkej ťažkej chorobe, zaopatrená sviatosťami, **tíško zosnula vo veku 77 rokov sestra Anna Šamudovská** zo Zemplínskej Širokej, verná veriaca pradedovskej pravoslávnej cirkvi Christovej. Vychovala 6 detí, celý život tvrdo pracovala, naposledy bola svedomitou pracovníčkou miestneho JRD. **Pohrebné obrady dňa 27. X. 1975 vykonal správca miestnej farnosti d. o. mitr. prot. Mikuláš Ščerbej, riaditeľ ER,** za účasti smútiacej rodiny a občanov zo Zemplínskej Širokej a okolia.

Večnaja pamjať!

(M. Š.)

Dňa 6. XI. 1975 sme sa **rozlúčili s dlhoročným členom nášho kurátorského zboru, br. Jurajom Gaľom,** ktorý odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi po ťažkej chorobe vo veku 52 rokov, zaopatrený sviatosťami — dňa 4. XI. t. r. Naša pravoslávna cirkevná obec v Šamudovciach stráca v bratovi Jurajovi starostlivého a usilovného kurátora, ktorý má veľké zásluhy na oprave farskej budovy a nášho chrámu; brat Juraj neopustil pravoslávnu cirkev ani v oných krízových rokoch. **Pohrebné obrady vykonal d. o.**

prot. J. Choma a miestny duchovný d. o. Ján Holonič.
Večnaja pamjať!

POĎAKOVANIE:

Ďakujem všetkým príbuzným a známym za prejavenú sústrasť nad stratou nášho milovaného manžela, otca a brata Juraja G a ľ u, ktorý nás navždy opustil vo veku 52 rokov.

Smútiaca rodina: manželka, deti, sestra a brat

Posmrtná spomienka

Dňa 19. októbra 1975 sa farníci pravoslávnej **šamudovskej farnosti rozlúčili s riadnym členom svojho kurátorského zboru, br. Michalom Romančákom ml., ktorý zomrel po ťažkej chorobe vo veku 40 rokov.** Nebohý bol vždy pripravený aktívne prispieť svojou prácou, a tak si aj plnil svoje povinnosti. Pohrebné obrady vykonal miestny duchovný d. o. Ján Holonič a d. o. Štefan Horkaj z Michaloviec za veľkej účasti miestnych veriacich i z okolia a spolupracovníkov zo Štátnych ciest v Michalovciach.

Aj touto cestou za všetku tvoju prácu na poli cirkevnom a spoločenskom ti, drahý brat

Michal, vyjadrujeme poslednú vďaku!

Vičnaja pamjať!

Ján Holonič, duchovný

POĎAKOVANIE:

Touto cestou vyjadrujeme vďaku všetkým príbuzným, známym a spolupracovníkom, ktorí svojou účasťou a kvetinovými darmi snažili sa zmierniť náš bôľ nad stratou nášho milovaného otca, manžela, syna, zaťa, brata a švagra Michala Romančáka, ktorý nás navždy opustil vo veku 40 rokov.

Smútiaca rodina: deti: Ľubko, Miško, manželka Blažena a rodičia

NA NAŠU PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ DAROVALI:

Pravoslávny farský úrad Kružľová Kčs 200.—, M. Šupšaková, Michalovce, 50.—, rod. Kiškošková, Michalovce, 20.—, Juraj Buber, Závadka, okr. Michalovce, Kčs 20.—, vd. Júlia Sorokačová, Kusín, 50.—, rod. Horňáková, Michalovce, 50.—, Júlia Bilá, Zemplínske Hradište, 100.—, Justína Kernaševičová, Čertižné, 20.—, pravoslávni veriaci z Dúbravky okr. Michalovce Kčs 420.—, rod. Capová, Lastomír, 50.—, Michal Romančák, Šamudovce, 20.—.

Všetkým darcom, ktorých sme tentoraz uverejnili, ako i všetkým, ktorí darovali na našu pravoslávnu cirkevnú tlač v priebehu celého roka 1975 — naše srdečné Pán Boh zaplať. Mená ďalších uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu.

CHRISTOS RAŽDAJETSJA! K veľkému sviatku Christovho narodenia dovoľujeme si Vám všetkým, naši milí čitatelia a prispievatelia na našu tlač, zaželať veľa Božieho požehnania, zdravia, osobného šťastia a pokoja, ktorý nám priniesol na tento svet Isus Christos. Žiara betlehemskej hviezdy nech osvetľuje Vaše cesty vedúce k vzájomnej láske a porozumeniu medzi všetkými ľuďmi.

SLAVITE JEHO!

Redakcia

● *Redakcia Odkazu sv. Cyrila a Metoda upozorňuje všetkých, ktorí si chcú predplatiť náš časopis na rok 1976, aby tak urobili čím skôr u svojho poštového doručovateľa alebo priamo na svojej miestnej pošte, odd. Poštovej novinovej služby.*

ODPOVEDÁME NA DOTAZ VERIACICH Z VEĽKÝCH REVÍŠŤ:

O sv. Mikulášovi oznamujeme, že koncom roka 1966 prebehla tlačou správa, že časť ostatkov svätca prijala z rúk rím.-katolíckeho arcibiskupa Nikodema z talianskeho mesta Bari delegácia Posvätnej synody gréckej pravosl. cirkvi. Ináč ostatky sv. Mikuláša zostávajú v Bari, kde v krypte katolíckeho chrámu slúži aj grécky pravoslávny kňaz na jednoduchom oltári pravoslávne bohoslužby. Pravoslávna cirkev nikdy pamiatku sv. Mikuláša nezrušila. V meste Bari je tiež ruský pravoslávny chrám.